

Muhulane

Nr 5 (415)

Mai 2024 (lehekuu)

Muhu leht

Muuseumiöö 18. mail

Muuseumiöö raames on kõigil huvilistel võimalus tulla laadalt otse pastoraadi majja **alates kl 14** kuulama **Jaan Tamme** ettekannet „Saaremaa ja Muhu linnused ja maalinnad“.

Muhu Pärandikool ootab „haiged“ toole näituse jaoks, muuseumiööl võimalus tulla tooliga pastoraadi majja kl 18–23. „Haigete toolide“ näituse avamine Muhu Pärandikoolis **31. mail kell 17.15**.

Muhu Muuseumis avatakse Muhu toolide näitus **18. mail kl 16**, see jääb avatuks juuniku lõpuni.

Muuseumiööl 18. mail on Eestis avatud üle 160 muuseumi ja mäluasutuse, mis pakuvad põnevaid eriprogramme. Tutvu programmidega Muuseumiöö kodulehel

muuseumiöö.muuseum.ee

ISSN 1736-289X

9 771736 289007

Muhu Munarall

Muhu Noortekeskus, Muhu Põhikool, Muhu Muuseum, Hellamaa Raamatukogu, Hellamaa Külakeskus ja Liiva Raamatukogu läksid sel aastal ületõusmispühadele vastu ühise Munaralliga, mis kestis 21.–30. märtsini. Osalejatel oli võimalus alustada (t)rallimist neile sobivas asutuses: küsida endale sealt Munaralli pass, lahendada ülesanne, saada suu magusaks ning passi tempel. Ühise ürituse eesmärgiks oli Muhu valla kultuuri- ja haridusasutuste tutvustamine ning asutustevahelise koostöö tugevdamine.

Liiva Raamatukogus pidid külastajad esmalt riulist üles leidma vastava raamatu, mille vahel oli munadepühadega seotud mõistatus. Näiteks: leia üles Felix Kotta lasteluule raamat „Vaata, mis juhtus“ ning lahenda raamatu vahel olev mõistatus (Valge vaat, punane pulk ees?). Liiva Raamatukogu külastas 45 rallijat.

Hellamaa Raamatukokku oli peidetud kuus muna ja iga muna leidmiseks koostatud juhend. Külastajal tuli valitud juhendi järgi

üles leida õige raamat ja selle vahelt kokkupandav muna. Iga muna küljes oli lihavõttepühade-teemaline mõistatus või küsimus. Näiteks tuli liigitähise 59 – Zooloogia alt leida raamat, mille järgi saab määrata eesti lindi (NB! Raamatu koostaja on ühe Väinamere laiu nimekaim). Munal oleva ülesande täitmiseks tuli vastata, mitu sugukonda on antud raamatu järgi kanaliste seltsis. Lisäülesandena said kõik lahendada muhu kiele sõnamänge.

Hellamaa Külakeskuses olid ülesanded peidus „kuumaõhupallide“ korvides. Kõigepealt tuli leida tuttsabaga lind, kes juhatas teed küsimusteni. Küsimused olid seotud külakeskuse hoonega, majas tegutsenud ja tegutsevate asutustega ning Muhu taidlusringidega. Näiteks küsiti nipiga küsimus: „Mitu ahju on majas?“ Vastuseks on: seitse köetavat ahju pluss kaks mitteköetavat, lisaks köögis kolm praeahju.

Hellamaa Raamatukogus ja Hellamaa Külakeskuses käis rallimas kokku 27 täiskasvanut ja 18 last, lisaks veel lapsevanemad,

kes ise passi ei võtnud.

Muhu Muuseumisse oli ära peidetud kolm munadega pesa ja igas pesas mitu muna. Osadele munadele oli peale kirjutatud ülestõusmispühadega seonduv teave. Näiteks, et ülestõusmispühad on liikuv püha, mis võib olla ajavahemikus 22.3.–25.4., Suur reede on Jeesuse surmapäev, vaikne laupäev Jeesuse hauas olemise päev jne. Muuseumist sai (t)rallitaja plaani, kus oli tehtud väike täpp sellesse hoone ossa, kus pesa asus. Igast pesast tuli leida üks ühe sõnaga muna ja meie ülesanne oli sõnastatud järgmiselt: „Paljude rahvaste mütoloogias on maailm saanud alguse ühest ja samast asjast, mis koosneb kolmest osast. Mis on need osad?“

Lisaks said kõik soovijad mööda renni veeretada puidust mune. Viimane meeldis kõigile väga ning veeretati kordi ja kordi. Munarallist võttis osa 29 inimest.

Muhu Põhikoolis oli fuajeesse peidetud 6 erinevat muna, millest ühele kirjutatud küsimuseks, kui palju õpilasi käib meie koolis 2023/24 õppeaastal. Ühel munal oli ka eksitav tekst, mis meelitas end uurima, kuid ei olnud siiski otsitav. Koolis oli osalejaid 23.

Muhu Noortekeskusesse oli terve maja peale peidetud viis muna. Igal munal küsimused munadest või nende munejatest, millele osalejad pidid vastama. Noortekeskuses käis mune otsimas umbes 35 inimest. Üks põnevamaid küsimusi oli näiteks „Milline Eesti lind toidab oma poegi piimaga?“

Korraldusnaiskond koosseisus: Liia Ots, Kadri Keert, Marian Salum, Siret Jõelet, Tiina Jõgi, Anu Kaljuste, Kätli Saarkoppel ja Marie Saarkoppel

Pildi tegi Siret Jõelet

Vallavalitsuse istungitelt

Cathy Laiva ja Keido Päästeli perre sündis 17. aprillil poeg **Kendrik Päästel**.

Kevadine Hõbelusikapidu
10. mail kl 11 Muhu Lasteaias

Volikogu 17. aprilli istungi päevakorrast

- nõusoleku andmine Raagi-mäna tee määramiseks avaliku kasutamiseks,
- sundvalduse seadmine eratee avaliku kasutamiseks (Lõetsa-Lalli tee),
- informatsioonid ja arutelud (spordihalli rekonstrueerimise projekt, Muhu valla hooldusel olevate loomade ülalpidamiskulud).

4. aprill

Kooskõlastati puurkaevu asukoht Raugi k Männarahu mü.

Väljastati ehitusluba puudkaevu rajamiseks Nõmmküla Kuivati mü ning Tamse k Heina ja Karja mü.

Väljastati projekteerimistingimused Viira k Metsanurga mü elamu ja kõrvalhoone ehitusprojekti koostamiseks.

Kinnitati alla lihthanke piirmäära jääva hanke „Koolibussi ootepaviljoni rajamine“ tulemused. Edukaks tunnistati OÜ Collesster pakkumine.

Nõustuti Pädaste k Jaaguaru ja Niidi kü-te piiride muutmisega.

Otsustati seada sundvaldus Hellamaa k Peedu mü-le avalikes huvides vajaliku tehnovõrgu talumiskohustuse kehtestamiseks Elektrilevi OÜ kasuks (uue 0,4 kV pingega maakaabelliini talumiseks).

Korraldatud jäätmeveost otsustati pikaajaliselt vabastada 1 kinnistu.

Pikendati munitsipaalaluruumi üüri-lepingut.

Otsustati korraldada avalik kirjalik enampakkumine vallavara - 55 m² suuruse osa avalikust parklast, Liiva k Raunmäe kü - kasutusse andmiseks, eesmärgiks elektriautode kiiralaadija paigaldamine ja laadimisteenuse pak-kumine.

9. aprill

Otsustati jagada Võlla k Vana-Mardi

kü: Vana-Mardi, Kalda ja Kuru (mtm-d).

Otsustati seada tasuta sundvaldus Viira k Tiiriki ja Liini kinnistutele tehnovõrgu talumiskohustuse kehtestamiseks Elektrilevi OÜ kasuks (uue 0,4 kV pingega maakaabelliini talumiseks).

Kooskõlastati puurkaevu asukoht Raagma k Piduste mü.

Otsustati korraldada alla lihthanke piirmäära jääv hange „Liiva pargi mänguväljaku rajamine“.

Vaadati üle volikogu materjalid.

16. aprill

Muhu vald võttis üle hooldusteenust vahetult osutavate hooldustöötajate ja abihooldustöötajate kulude tasu-

mise piirhinna ulatuses.

Otsustati jagada Nurme k Oja kü: Oja ja Ojametsa (mtm-d).

Kooskõlastati puurkaevu asukoht Mäla k Värava mü.

Väljastati projekteerimistingimused Pallasma k Elumäe mü elamu ehitusprojekti koostamiseks.

Tunnistati kehtetuks Muhi Vallavalitsuse 26.2.2024. a korraldusega nr 44 seatud piirangud valla munitsipaalteedele ja lepinguga avalikuks kasutuseks antud erateedele.

Otsustati korraldada lihthange „Muhu valla teede 2024. aasta pindamistööd“.

Määrati sotsiaalhoolekandeline hüvitis.

Detailplaneeringute teated

Liiva küla Mulgu detailplaneeringu avaliku väljapaneku tulemused

26.2.–10.3.2024. a toimus Liiva küla Mulgu katastriüksuse (47801:004:0379) detailplaneeringu avalik väljapanek. Avaliku väljapaneku tulemuste arutelu toimus 8. aprillil 2024. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on taimekasvatustaluni ning taluturismi edendamiseks puhkemajade ja seminarahoone rajamine.

Avaliku väljapanekul tehti ettepanek lubada põllumajandusliku otstarbega alla 20 m² ehitusaluse pinnaga väikehoonete (lavendli kuivatamise või tööriistade hoiustamise kuurid, kasvuhooned jms) rajamist ka väljapoole planeeringus määratud hoonestusala. Muhi Vallavalitsus nõustus ettepanekuga ning planeeringu seletuskirja ja joonist täiendati vastavalt. Planeeringu põhilahendust ei muudetud.

Täiendav teave 453 0680, maa@muhi.ee

Muhu Vallavalitsus korraldab 7.5.–6.6.2024 Kuivastu küla Merevälja katastriüksuse detailplaneeringu avaliku väljapaneku

Kuivastu küla Merevälja katastriüksuse (47801:008:0147) detailplaneeringu eesmärgiks on suvila ja abihoone rajamine ning selle võimaldamiseks ranna ehituskeeluvööndi vähendamine. Tulenevalt ehituskeeluvööndi vähendamisest on tegemist üldplaneeringut muutva detailplaneeringuga.

Detailplaneeringuga kavandatakse Merevälja katastriüksusele suvila ja abihoone püstitamist. Hoonete suurim lubatud ehitusalune pind kokku on 70 m². Juurdepääs hoonestusele on kavandatud mööda Mere katastriüksusel (47801:008:0421) asuvat pinnasteed. Planeeringuga nähakse ette avalik juurdepääs kallasrajale. Planeeringuala suurus on ligikaudu 1,89 ha.

Detailplaneeringuga tehakse ettepanek ranna ehituskeeluvööndi vähendamiseks hoonestusala ja kavandatava juurdepääsutee ulatuses. Detailplaneeringu elluviimisega ei kaasne eeldatavalt piirkonnale olulisi mõjusid.

Detailplaneeringu materjalidega on avaliku väljapaneku kestel võimalik tutvuda lahtiolekuaegadel Muhi vallamajas ning valla kodulehel: www.muhi.ee/avalikud-valjapanekud.

Täiendav teave tel 453 0680, maa@muhi.ee

Väina tammi sildade eelprojekt sai valmis, teatas 16. aprillil Saarte Hääl. Saaremaa poole kavandatakse veidi kõrgemat silda, et ka suuremad paadid läbi saaks. Kui kaks ava väina seisundit ei paranda, on plaanis teha ka kolmas ava. Väikese väina tamm ehitati aastatel 1894–96. Eelmisel sajandil tammi laiendati ning viiel korral on seda ehitatud kõrgemaks.

Laane talust, Meeli Oidekivi kodust kirjutas 20. aprilli Saarte Hääle Oma kodu rubriik.

Muhu Matkapäev nr 8 Emadepäeva ratsamatk muinaskultuuri õpperajal

12. mai kell 14.45 - 17.00

START: Tihuse Hobuturismitalu

Matkaja "ratsa", pilet 40.-

Matkaja "kalessil", pilet 15.-

(Matkapilet ei sisalda einet).

Matk kestab 15-16, seejärel

ühine eine (supp, kook, kohv/tee) hind 10.-

Ettetellimisega, tasumine kohapeal sularahas.

Info tel. 5307 1949, kultuur@muhi.ee.

**Martin Kivisoo räägib
moaljakkidest ja muinaskultuurist.**

Allikas: tihuse.ee

Muhulaste kultuuriretk Sõrvemaale

Salme raamatukogu juhataja Maie Alasi ja Salme Keskpäevaklubi kutsel toimus 17. aprillil muhulaste kultuuriretk Sõrvemaale ehk kultuuririkkuse aasta üritus "Nüüd tulge kuulma muhulast".

Sõrulastele käisid Muhu kultuuri tutvustamas Hellamaa Külakeskuse väärikate seltskond Keskomingupidajad, folkloorirühm "Uijee" koos juhendaja Leena Peegli, Muhu valla kultuurijuht Kätli ning Liiva Raamatukogu ja Hellamaa Raamatukogu juhatajad Marie ja Anu.

Võõrustajad said kuulda Juhan Smuuli loomingut ja Muhu folkloori, mängida vanu ringmänge, lüüa tantsu, laulda ja osaleda muhu keele kiirkoolitusel. Kõige populaarsemaks ühislauluks osutus "Uijee" eestvedamisel Antonina ja Andrei

Klaasi "Muhumaa", mis tuli publiku soovil lausa kordamisele.

Retkel osalejad tänavad armsaid sõrulasi küllakutse, väga sooja vastuvõtu ja aktiivse kaasalöömise eest. Kiidusõnad maitsvaid ahvat-

lusi pakkunud Salme Saiale.

Suur aitäh bussijuht Aarnele ja "tagalasse" jäänud Tiinale!

Anu Hellamaa Raamatukogust

Pilt: Jaanus Reede

Tervisekuul lõbusalt ja liikuvalt

Aprill on nimede poolest rikas – südamekuu, tervisekuu, naljakuu. Muhu Lasteaeda Munuke täitis nali ja naer kohe esimesest päevast peale, mil meie maja saalis oli etendus "Igaühel oma õnn". Eten- dus polnudki naljakas, aga pealt- vaatajad ajasid küll turtsuma, sest Oravate rühm tähistas naljapäeva pidžaamapeoga ja kõik olid sel päeval õõriietes. Sel päeval jagasime lastele tarkust, et naer on tähtis ja uni on vajalik.

Terve lasteaed osales südame- nädala liikumisüritusel, mille jooksul pidi iga pere oma läbitud kilomeetrid üles tähendama. Sellest on kokkuvõtte veel tegemata, eks

näis, milline rühm kaugemale jõuab, kui tervisesammud kõik kokku liidetud on.

Aprillis toimunud Ida-Saaremaa ja Muhumaa lauluvõistlusel Laulumaias osales meie lasteaiast neli last – Liise Tamm, Hilda Johanna Soop, Lii Marii Läänesaar ja Marta Muiste. Õpetaja Leena Peegel õpetas imelised laulud selgeks ning kõigi etteasted olid suurepäraseks. Kuressaarde Kevad- üminale said edasi Lii Marii ja Marta. Palju õnne!

Näha oli, et kõik rühmad liikusid tervisekuul rohkem ja pikemalt. "Oravate" rühma kevadmatk toi- mus koostöös Tihuse Turismi-

taluga. Ilm oli küll kevade kohta külm, aga kalessisõit oli eriti lõbus koos laste kõlava lauluga ning giid Martin Kivisoo oskas nii muhedalt muljetada, et kõik kuulasid vaikselt ja huviga. Suur tänu meid võõrus- tamast!

Igapäevatoimetuste keskel saa- vad lapsed ikka ja jälle kinnitust, et inimene on tähtis, sina ja mina oleme tähtsad ning hoidma peab elu ja tervist. Kes aitavad tervist hoida, käisid "Oravad" uudistamas Muhu Perearstikeskuses ning "Jänestele" rääkis sellest Muhu Põhikoolis õpetaja Riina Hopp.

Oleme tänulikud oma laste- vanematele, kes olid valmis hoidma lapsi, kui meie terve maja personal osales esmaabikoolitusel. Õnneks said kõik lapsed sel päeval jääda hoopis koju ja vanemaid polnudki vaja. Aga tore on teada, et meil on abi alati olemas.

Muhu Lasteaed Munuke õpetaja
Maris Mägi

Pildil: "Oravate" rühm kevad- matkal.

Raadio Kadi "Kohvilaua" saate juhil Tõnis Kipperil oli 13. aprillil külas Muhu põhikooli pikaagegne direktor Andres Anton. Järelkuulamine: kadi.ee/jarelkuulamine-saade/kohvilaud/

Head ettevõtjad!

Kolmapäeval, 22. mail 2024 kl 19–23 Paenase Tõnise talus Muhu ettevõtjate kevadpidu. Vajalik eelregistreerimine hil- jemalt 17. maiks Muhu valla veebilehel oleva lingi kaudu või annika@muhu.ee

Lisateave 5622 1922, 508 2776.

Õppestipendiumide taotlemine

Muhu valla õppestipendiumi eesmärk on toetada andekaid, rahvastikuregistris Muhu valla sissekirjutusega noori õppe- ja teadustööga tegelemisel ning loomingulistes ja sporditegevus- tes.

Õppestipendiumid ja vasta- vad määrad on alljärgnevad:

- 1) stipendium ülikoolis õppivale noorele a'500 eurot;
- 2) stipendium kutseõppeasu- tuses või rakenduskõrgkoolis õppivale noorele a'400 eurot;
- 3) stipendium „põhikooli kiitusega lõpetaja” a'200 eurot;
- 4) stipendium „gümnaasiumi medalist” a' 300 eurot;
- 5) stipendium „aasta täis- kasvanud õppija” a'200 eurot.

Kahte esimest stipendiumi antakse välja 5, teisi vastavalt komisjoni otsusele.

Stipendiumi taotluses tuleb näidata taotleja ja/või kandi- daadi esitaja

1) nimi ja kontaktandmeid (aadress, telefoninumber, elekt- ronposti aadress ja panga- rekvisiidid);

2) taotletava stipendiumi põhjendus;

3) õppeasutuse tõend edasi- jõudmise kohta (õppestipen- diumi puhul);

4) väljavõtte õpinguraamatust (õppestipendiumi puhul).

NB! Põhikooli ja gümnaa- siumi edukad lõpetajad esita- takse õppestipendiumidele koo- lide poolt.

Muhu valla stipendiumide määramise korraga saab tutvuda www.riigiteataja.ee/akt/426062014016.

Taotluse blankett on leitav valla veebilehelt www.muhi.ee/Toetuste-taotlus.

Muhu Vallavalitsus ootab taotlusi õppestipendiumidele kuni 1. juunini 2024. a aadressil Keskuse, Liiva küla, Muhu vald 94701, Saare mk või kantselei@muhi.ee. Täiendav teave valla kantseleist tel 453 0672.

Eterniidijäätmete kogumine Maasi jäätmejaamas

Maasi jäätmejaamas võetakse **alates 2024. a maikuust** Muhu vallas elavatel eraisikutel tasuta vastu eterniidijäätmeid. Eterniidijäätmete tasuta kogumine kestab kuni kavandatud kogumismahu (20 tonni) täitumiseni. Käesoleval aastal on tänu Kesk-konnainvesteeringute Keskuse poolt määratud toetusele jäätmete üleandmine jäätmevaldajatele tasuta, küll on vajalik toodav jäätmete kogus eelnevalt registreerida. Seega **eterniidijäätmete äraandmiseks tuleb jäätmevaldajal eelnevalt hankida Muhu Vallavalitsuse kooskõlastus**, selle puudumisel võetakse eterniit vastu hinnakirja kohaselt vastuvõtutasuga.

Muhu muuseumi korraldatud **Eemu veski rendikonkursile** ei laekunud tähtjaks ühtegi pakkumist, kirjutas 2. aprilli Saarte Hääl. Eemu tuuliku ehitas Linnuse elanik Jüri Ling koostöös Saaremaa muuseumiga vana veski kohale 1970. aastate lõpus. Muhu muuseumile anti veskikompleks üle 2012. a.

Jäätmete viimist kooskõlastada ja registreerida saab **alates 2. maist** telefonil 453 0681 või meiliaadressil keskkond@muhi.ee. Registreerimiseks tuleb esitada oma nimi, isikukood, elukoht, telefoninumber ning andmed eterniidijäätmete koguse ja päritolu kohta. **Jäätmejaamas võetakse tasuta vastu ainult kooskõlastuses märgitud koguses eterniiti, selle ületamisel võidakse enamtoodud koguse osas rakendada vastuvõtutasu 238 eurot/tonn**, kui lisakogusele ei hangita vahetult täiendavat vallavalitsuse kooskõlastust. Eterniidi koguse arvestamisel on abiks vastav juhend, mis tehakse kättesaadavaks valla kodulehel www.muhi.ee (valdkonnad-keskkond-teated).

Muhu vallavalitsusel on õigus kooskõlastust mitte anda, kui eterniidi kavandatud kogumismaht on täis, soovitud kogus on märkimisväärselt suur või kui tekib kahtlus, et konkreetsel juhul lasub eterniidijäätmete käitlemise kohustus ettevõtte või väljaspool Muhu valda elukohta omaval eraisikul.

Kooskõlastust saadetakse valla poolt digitaalselt jäätmejaama, jäätmejaamas kontrollitakse koos-

kõlastust isikut tõendava dokumendi alusel. Kui eterniidi tooja ei ole kooskõlastusel märgitud isik, kontrollitakse eterniidi päritolu kooskõlastusel esitatud telefoninumbri. Eterniidi tooja kinnitab selle üleandmist oma allkirjaga.

Eterniidijäätmed tuleb toimetada Maasi jäätmejaama hiljemalt 31. oktoobriks 2024.

Eterniidijäätmeid võetakse vastu tavapärasel lahtiolekuaegadel E, K, L kl 9–17, v.a juhul, kui eterniidi kogumiseks kasutatavad konteinerid on parajasti täis. Seetõttu palume vahetult enne suuremate eterniidijäätmete koguste toomist kindlasti teavitada ka Maasi jäätmejaama telefonil 5326 4525. Kooskõlastuse või isikut tõendava dokumendi puudumisel või konteinerite ületäitumisel ning muude mahalaadimisega seotud takistuste korral on Maasi jäätmejaamal õigus eterniiti mitte vastu võtta kuni vastava puuduse kõrvaldamiseni.

Transporditeenust Maasi jäätmejaam ei paku, samuti tuleb toojal ise eterniit käsitsi kogumiskonteineritesse maha laadida või korraldada vastava töstetehnika olemasolu ja kasutamine. Eterniiditahvlite käsitsi mahalaadimi-

seks peab nende tooja seega abitööjõu ise kaasa võtma.

NB! Eterniit sisaldab tervisele väga ohtlikku asbestikiudu, mistõttu tuleb vältida eterniidi purunemist peale- ja mahalaadimisel ning kasutada hingamisteede kaitseks respiraatorit.

Eterniidijäätmete äraandmiseks tuleb seega jäätmevaldajal läbi viia järgnevad tegevused vastavas järjekorras:

- * eterniidikoguse väljaselgitamine;

- * Muhu vallalt kooskõlastuse küsimine ja saamine;

- * (suuremate koguste korral) Maasi jäätmejaama teavitamine eterniidi toomisest;

- * eterniidi pealelaadimine ja transport jäätmejaama hiljemalt 31. oktoobriks;

- * isikut tõendava dokumendi esitamine ja eterniidi kaalumise autokaalul, üleandmise kinnitamine allkirjaga;

- * eterniidi mahalaadimine konteinerisse.

Täiendavad küsimused palun esitada tööpäevadel (E-R) telefonil 453 0681 või e-posti aadressil keskkond@muhi.ee

Puurkaevude rajamisest (2)

Algus eelmises Muhulases.

Lähtuvalt eelnevast on vajalik, et juba hinnapakkumises tuuakse ära kirjeldatud nõuded:

1. Manteltoru ja sellele ette puuritud puuragu diameetrite vahe peab olema vähemalt 50 mm.

2. Puurkaev tuleb rajada sellise tehnoloogiaga, kus puurimise ajal ei tõmmata puurkaevu manteltoru koos puuriga puurauku.

3. Puurkaevu manteltoru ja puuragu vahelise tühemiku tsementeerimine peab toimuma alt ülesse protsessiga kas läbi manteltoru või läbi spetsiaalse täietoru.

4. Kui ei kasutata topeltpöördpeaga puurimistehnoloogiat, siis peab tsementeerimise ja puurkaevu tõõtava osa lahti puurimise vaheline aeg olema vähemalt 12 tundi.

Kui algavad puurkaevu rajamise tööd, siis on omanikel soovitatav kontrollida ja dokumenteerida erinevaid puurkaevu rajamise etappe. Soovitatav on nõuda lepingusse lisapunkt, et puurkaevu rajamise uut etappi ei tohi alustada enne, kui omanik on andnud kirjaliku nõusoleku. Puurkaevu rajamise peamised etapid on:

1. Puuragu rajamine
Puuragu rajamise alguses peab

tegema fotod puurmasinast ja ümbruskonnast, kus puurimine toimub. Vajalik on koos puurijaga mõõta kasutatava puurpea diameeter ning teha sellest foto koos joonlauaga. Kontrollida vastavust projektiga. Kui diameetrid ei vasta projektis kirjutatule, siis paluda katkestada protsess ning nõuda projekti muudatust ja kooskõlastust vastavalt puurkaevude rajamise määrusele.

2. Puurkaevu manteltoru sisetamine

Manteltoru sisestamise protsessist peab tegema fotod või video. Puurijaga koos tuleb üle mõõta toru diameeter ning teha sellest foto koos joonlauaga. Kontrollida toru diameetri vastavust projektiga. Kui diameeter ei vasta projektis kirjutatule, siis paluda katkestada protsess ning nõuda projekti muudatust ja kooskõlastust vastavalt puurkaevude rajamise määrusele. **Siin kohal tuleb kontrollida, et puurimisel kasutatud puurpea diameetri ning puurauku sisestatava manteltoru diameetrite vahe on vähemalt 50 mm. Kui diameetrite vahe on väiksem kui 50 mm, siis katkestada protsess ning paluda puurida suurema diameetriga puurauk.**

3. Puuragu ja manteltoru vahelise tühemiku tsementeerimine

Tsementeerimise protsessist tuleb teha fotod või video. Kontrollida üle kasutatud tsemendi hulk. Paluda näidata, kuidas toimub tsementeerimine ning kontrollida, kas see seletus ja tegevus toimub vastavalt projektile. Kui tegevus ei vasta projektile, siis paluda katkestada protsess ning nõuda projekti muudatust ja kooskõlastust vastavalt puurkaevude rajamise määrusele. Kui tsementeerimine toimub läbi eraldiseisva täietoru, siis kontrollida, et see ulatuks puuragu põhjani, ehk sisestatud täietoru pikkus ühtib puuragu sügavusega.

4. Puurkaevu töötava osa puurimine

Puurkaevu töötava osa puurimine saab toimuda edasi **12–24 tundi** peale tsementeerimise lõppu. Konkreetne aeg sõltub kasutatavast materjalist. Selgitage õige aeg puurijaga vastavalt segu kasutamise juhendile. Kui puurida soovitakse varem, siis paluge katkestada protsess. Puurijaga koos mõõta kasutatava puurpea diameeter ning teha sellest foto koos joonlauaga. Kontrollida mõõdetud diameetri vastavust projektiga. Kui

diameeter ei vasta projektis kirjutatule, siis paluda katkestada protsess ning nõuda projekti muudatust ja kooskõlastust vastavalt puurkaevude rajamise määrusele.

5. Katse- ja puhastuspumpamine

Katse- ja puhastuspumpamist tuleb teha vastavalt projektis ettenähtud kirjeldusele. Veeproovi võib võtta vaid atesteeritud proovivõtja ja proovi võtmisel peab proovivõtja koostama proovivõtu-protokoll. Kontrollige veeproovivõtja atesteerimise tunnistust. Tehke sellest foto. Muul juhul ärge andke proovivõtuprotokollile allkirja. Võtke endale proovivõtu protokoll koopia.

6. Puurkaevu kasutusloa saamine
Kirjutage tööde vastuvõtu aktile alla alles siis, kui olete saanud puurkaevu kasutusloa. Alles peale seda makske lepingu lõppsumma.

Eeloleva teabe ja täiendavaid lisamaterjale leiad ka veebist: www.egt.ee/juhendid-oppematerjalid/juhendid/puurkaevu-rajamine

Andres Marandi
Eesti Geoloogiateenistus

Arvet Kõrv 100

Vanaisa elust

Arvet Kõrv, Muhu saare südames sündinud ja kasvanud mees, on jättnud oma jälje nii kohalikkude kogukonda kui ka oma pere ellu. Sündides 1924. aastal Kõrve talus Raegma külas Muhu vallas, oli ta neljast vennast ja kahest õest koosneva pere noorim liige. Tema isa oli Ivan Kõrv ja ema Pelagia Kõrv.

Kõrve Arveti seiklused ulatuvad uskumatute seikadeni Venemaa vangilaagrites. Arvet on tuntud oma oskuste poolest nii ehitaja kui ka katlakütjana, olles olnud paljude kohalike pliiitide ja ahjude looja ning hooldaja.

Kuigi tema elutee viis ta kodust kaugele, sealhulgas Venemaa vangilaagrisse, oli Arveti süda alati kodusaarel. Pärast sõja lõppu naasis ta tagasi, et jätkata oma tööd, hoolitseda vanemate eest ja luua endale

pere. Arvet oli lisaks oma ametlikele kohustustele pühendunud abikaasa, isa, vanaisa ja vanavana-isa oma perele ja lähedastele.

Arveti lood nii elust Venemaa vangilaagrites, lapsepõlvest kui ka töötgemistest on täitnud tema lähedaste elud uskumatute muinasjuttudega. Tänu nendele mõistavad tema lapsed ja lapselapsed paremini minevikku ja

olevikku. Me kõik oleme kuulnud korduvalt lugusid kodustatud rebasest, kes tema lapsepõlves jooksis karjades üle põllu, et kiiresti sooja piima saada. Rääkimata sellest, kuidas väike Arvet pandi rästikuvallvesse, samal ajal kui vennad uusi rumalusi välja mõtlesid. Ta on alati olnud avatud jagama oma kogemusi ning on seeläbi saanud kogukonnas austatud vanameheks, kelle nõuannetest ja lugudest ammutatakse teadmisi ja elutarkust.

Kõrve Arvet on jäänud meelde nii oma töö ja panuse kaudu kohalike kogukonnale kui ka oma südamlikkuse, hoolivuse ja heldusega oma pere ja lähedaste suhtes. Tema lugu on üks Muhu saare värvikaid ja inspireerivaid lugusid.

Kätlin Otstavel

(Kätlin on Saku Valla Noortekeskuse juhataja)

Pildi tegi Aino Rummel.

Toidupiirkonna avasündmus toimub Muhus 17. mail algusega kl 16

2024. aastal kannavad Eesti toidupiirkonna tiitlit Saaremaa, Muhu ja Ruhnu

Saare maakond toob toidupiirkonna aastal esile põnevad merelised maitset ja kestliku eluviisi. Saarte elanikud on läbi sajandite säilitanud oskuse elada loodusega kooskõlas ja planeerida oma toidulauda selliselt, et jagub ka homseks.

Kuna saarerahva toidukultuuri alustala on kala, siis on põlvest põlve edasi antud oskusi vilunult kala kuivatada, soolata ja suitsutada. Kohalike toiduauvalt ei puudu Muhu leib Saaremaa võiga ja suitsukala. Saartele iseloomulik kadakane maik on leidnud oma koha nii siirupis, marmelaadis kui ka sinepis.

Saareliste maitsete aasta avasündmus peetakse 17. mail peona,

kuhu on oodatud kõik huvilised. Avaürituse keskmes on kokad kolmelt saarelt, kes panevad koos kohalike külakogukondadega kokku vägeva laua. Ka avaürituse muusikalised etteasted toovad lavale muusikud kõigilt kolmelt saarelt.

2024. aasta toidupiirkonna projekti Saare maakonnas viib ellu SA Saaremaa Turism koostöös MTÜ Saaremaa Toidufestivaliga.

Jürikuu ja lehekuu muuseumis

Toimekas aprill on taas läbi saanud. Osalesime Kuressaares Aavikute majamuuseumis toimunud arendamise ja turundamise õppepäeval. Teenindasime mitmeid muuseumi külastanud gruppe ja omal käel reisivaid turiste, avasime soovijatele ka Kunstitali ukse. Muuseumi juhtaja Meelis Mereäär käis koos Saaremaa ja Muhu turismiettevõtjatega Vilniuses kohalike turismikorraldajatega kohtumas. Meelis mängis karmoškati ja vestles Leedu giididega. Veel enne, kui Meelis Mereäär reisilt tagasi jõudis, olid postkastis juba esimesed uued giidituuride tellimused Leedu gruppidele. Meelise sõnade kohaselt tegi Imre Sooäär seal väga hea ettekande Muhu saarest.

24. aprillil käisin Muhu Lasteaias jüripäevast rääkimas. Lisaks tegime otsimismängu, ussimängu, karjapoisi katset, kes-aias ja ühepäja-

toidu mängu mängisime ka. Meil on väga toredad lapsed ja nendega kohtumine teeb alati päeva rõõmsaks.

Maikuu toob muuseumisse mitmeid gruppe, nii täiskasvanuid kui lapsi. Visit Saaremaa kaudu külastavad muuseumi ka reisi- korraldajad Jaapanist. Broneeringuid on ka uutelt reisifirmadelt.

18. mail kell 16 avame Kunstitali näituse „Muhu tool“. Päev jätkub üle-eestilise muuseumiõoga. Sel aastal on teemaks „Õös on vabadust“.

Muuseumiõo „Õös on vabadust“ programm Muhu Muuseumis:

1. Näituse „Muhu teeb kenaks“ avamine Tooma rehealusel kell 17 – Ivo Kõvamees.

2. Orienteeruvalt kell 17.30 räägib Toomal Koguva Vabaduskirja teemal Andres Parve. Lisaks saab kuulata Eda Maripuult

ettekannet Mihkel Muulist, kes oli Juhan Smuuli poolvend ja Vabadusristi kavaler.

3. Selleks õhtuks on Välja talus ülevälja Mihkel Maripuu fotode näitus.

4. Kell 19 algab Tooma talu õuel vabastava tantsu töötuba, mida juhendab Krista Luts.

Muuseum on sel õhtul avatud kella 22ni ja alates kella 17st on sissepääs muuseumisse kõigile tasuta. Tasub tulla ja veedame koos ühe toreda õhtu!

Tooma talu sigade lauda osas käib uue katuse tegemine. Muuseum on saanud heade annetajate abil juurde esemeid nii ajutistele näitustele ja kogude täienduseks.

Alates 15. maist on muuseum avatud E-P kella 10–17.

Toredate kohtumisteni muuseumis ja Kunstitalis!

Tervitustega

Siret muuseumist

Mõtisklusi

Elu ergem pool ei ole kergem.

--

Ehi ennast, elu!

--

Loodus on andekas, sest ilma selleta poleks ta loonud inimest.

--

Ehitad mõttemaja, siis on meistrit vaja!

--

Kui palju on palju?

--

Õiterohkel ajal on omad ohked.

--

Elu - askelduste ajalugu.

--

Õigluse võit on väärikas!

--

Kes Kuradile sõrmuse kingiks?

“Mõttepäevik” VIII “Pilliroos häälitsevad aulid” (2024).

Enda Naaber

Noppeid

Maakonna kõige vanem mees sai aprilli lõpus sajaseks - muhulasest **Arvet Kõrv**est avaldas juubelijutu 30. aprilli Saarte Häälel.

Muhu hooldekodu sai kümneaastaseks, kirjutas 2. aprilli Saarte Häälel. Keskus rajati Muhu ning endiste Orissaare, Põide ja Laimjala valdade ühisprojektina. Planeerimisele kulus üle seitsme aasta, pärast nelja riigihanget ja suuri segadusi ehitajaga saadi maja valmis vaid kaheksa kuuga. Nende aastate jooksul on sõlmitud 300 hoolduslepingut.

Kaks kõrgesse ikka jõudnud Saaremaa sünnipäevalast on Muhu juurtega, selgus 2. aprilli Saarte Häälest: 102-aastane Elvi (pärit Linnuse külast) ja 103-aastane Selma (elab Orissaares). Soovime jaksu ja rõõmu!

Lõunaranna sadamast, Indrek Orava tegemistest, sh laste purjetamistreennidest ja Muhu Jahtklubist kirjutas 23. aprilli Saarte Häälel. “Meil on romantiline väike rahulik sadam, kus põhimõtteliselt kõik teenused olemas,” ütles Orav.

Spordiedendajast **Kalev Kütist** kirjutas tema ümara sünnipäeva puhul 20. aprilli Saarte Häälel. Kalev on Muhu noori spordipisikuga nakatanud 1987. aastast, praegu tegutseb Saaremaa Spordikooli majandusjuhina.

Neljapäeviti **näputööd**ta Hellamaa Külakeskuses kl 17–18.30.

Matkapäev nr. 9
26.05.24

Jalgrattamatk Paenase-Külasema-Päelda-Rinsi-Paenase radadel

START kell 12.00 Paenase külaplatsil
MARSRUUT: Paenase-Külasema-Päelda-Rinsi-Paenase
GIIDID: Annika Auväär, Eda Maripuu
Ühisistumine Paenase külaplatsil (kaasa söök, jook).

MUHU
MATKAPÄEVAD
2024

kultuur@muhu.ee

RMK korraldab looduskaitsekuul üle Eesti 62 matka

Riigimetsa Majandamise Keskus kutsub tähistama looduskaitsekuul põnevate loodusmatkadega. Mai nelja nädalavahetuse jooksul toimub üle kogu Eesti kokku 62 matka, sh saab vaadelda linde ja õppida tundma linnulaulu, otsida kevadseeni või osaleda emadepäeva rattaretkel.

Kõik RMK looduskaitsekuu matkad on tasuta, kuid vajalik on eelnevalt registreerida! Teabe kõigi matkade kohta ning registreerimislehed leiab loodusegakoos.ee/looduskaitsekuu-matkad Teave looduskaitsekuu ettevõtmiste kohta on koondatud Keskkonnaameti kodulehele.

e-PRIA põldude haldamise teenus täienes põlluraamatuga seotud osaga. PRIA põldude registri tel. 737 7660.

Muhu Pärandikool muuseumiöö 18. mail

avatud 18.00–22.00

Sissepääs tasuta.

Muhu Pärandikool asub Liival kiriku kõrval vanas pastoraadis. 1832. aastal ehitatud maja on muinsuskaitse all.

18.00 parandamist vajavate toolide kogumine „Haigete toolide“ näituse jaoks. Kohal on toolivelskrid.

18.30 Jaan Tamme ettekanne Muhu muinaslinnustest.

20.00 Filmiprogramm: ringvaateid maalinnadest, Muhu pärimuskultuuri ja Eesti vanemat kultuurilugu käsitlevaid dokumentaalfilme (L. Meri).

Avatud on puhvet ja Muhu raamatupood.

Haigustest ja nende arstimisest Muhus

Algus eelmises Muhulases.

Inimkond on kogu oma eksistentsi jooksul haigustega võidelnud ja kasutanud mitmesuguseid ravivõtteid, et organismi paranemisel aidata.

Muhumaal oli mitmeid naisi ja mehi, kes oskasid haiguste ja hädade puhul abi anda. Üks nendest oli Lõetsa Sassi Eed ehk ristinimega Evdokia Vilto (s Leit 1861–1948). Tema teadmisi kirjutas üles Richard Viidalepp, kes kogus 1937. aasta juulis Muhumaal Eesti Rahva Muuseumi ülesandel vanu tantse, mänge ja kombeid.

Paljud haiguse nimetused, mida Eed ravis, on tänapäeval tundmatud ja küllap oligi ühe nimetuse alla koondatud sarnaste sümptomitega haigused, millel võis olla erinev põhjus. Krampe, nagu ka peavalu või palavikku, võivad teatavasti põhjustada mitmed haigused.

Edasi vaatamegi, milliste haigustega muhulased kimpus olid ja kuidas neid sada (või sadu?) aastat tagasi raviti. Põhiliselt on tegemist Eed Vilto käest 1937. aastal saadud tarkusega.

Mõned ravivõtted on kasutusel tänapäevalgi, nagu:

* *Kui kurk aige ja kangesti kõhid, võetasse mett viinaga.*

* *Ammas valutab, pane kampri-piiritust peale.*

* *Nohinuhtlus. Kui nina punane, jookseb vett ja ajab aevastama „Keedetasse teed ja juuasse üsna*

kuumalt (liivateed, kummeliteed, köömnetee veel kõige param). Valge linane riie pannasse rulli ja tuli otsa ja tõmmatse seda suitsu nina alla ja rindu.”

* *Kui hää! ära mine kao äärele kõhuli ja üia kolm korda (kaevu) “Ääl, tule välja!”*

* *Viluaigus.* Sel puhul põletati üheksa vihmaussi ja anti nende tuhk koeraverega sisse. Arstite ka väikeste valgete õitega viluaiguse rohtudega, mida leotati viina sees.

Mihkel Kõvamees ehk Lalli Põllu Mihkel oli seda ise põdenud: „*Kange külm ja väristus tuleb piale. Pärast kange pala.*“ Mihkel jäi haigeks laeva tüüris olles. Kapten arstis seda viinaga (andnud kaks korda). Haigus kestnud kaks kuud ja siis kadunud ära. Muhu arstite seda ka rotisitaga, mida korjati veskest ja pidi haigele tema teadmata sisse andma. Mihkli isa aga arstis ennast nii, et põletas läbi-higistatud särki ära ja kolm päeva tuppa ei tulnud.

„* *Äkineigus* kui ihu värises ja külm. Anti salpeetrit sisse olgu inimesele või loomale.“ Loomale lastud ka püssirohusuitsu nina alla, lõigatud kõrv lõhki ja anti ta oma verd talle piimaga või veega sisse.

Võlla küla Jaani Mare (Maria Õige) ütles, et *äkine* oli haigus, mida arvati teise inimese poolt saadetud olevat. Seda arstitud riivistiki eliga (riitsinusõliga).

Äkiseks on nimetatud eri aegadel

ja kohtades erinevaid haigusi.

Eesti Keele Instituudi Sõnaveeb annab äkise sünonüümiks *lendva* ehk nimmevalu, mis on äkiline terav valu nimmepiirkonnas. Lendvaks on aga nimetatud ka rabandust.

Nagu näha, on Muhus äkineigus pigem palavikuhaigus.

* *Põrunaigus.* Pannakse tõkati lapid peale.

* *Nikastan* kui jalg või käsi väänata saanud „vinitatse ja sooja katusesammalt pannasse peale.“

* *Sulutüid* ehk soolatüükad „*Neid õerutakse ühe ernega kolm rinki päripäeva ja loetakse sõnu sinna juure. Siis peab see, kellel sulutüid oo selle erne viskama parama käega üle vassaku õla kaose. Kui sulutüid ää kaotad õitse sinna juure “Kust olete tuln, sõnna minge!”*“

Soolatüükast sai lahti ka toore keetmata kartuliga, mis lõigati pooleks ja vajutati sellega tüügast kolm korda mõlema poolega. Pandi kartul kokku tagasi ja viidi kiviala sisse. Ära tulles tagasi vaadata ei tohtinud. Teine võimalus oli lasta rohutirtsul seda hammustada. Tüügas hakkas kuivama ja kadus ära.

Veel oli õpetus, et tuleb võtta tumepunane villane lõng. Teha sellele niimitu sõlme, kui on tüükaid, ja viia lõng kivi alla. Kui lõng on mädanenud, siis on tüükad läinud. **Eda Maripuu**

Postkasti jõuavad juhised, kuidas kriisis käituda

Kuni juuni lõpuni jõuab 581 000 Eesti kodusse ohuteavituse juhend-trüki, millest saab teada, kuidas tagada enda ning oma lähedaste turvalisus hädaolukorras või ka sõjalise kriisi korral. Brošüür annab ka juhiseid, kuidas toimida ohusireenide käivitumise või evakuaatsiooni korral ning mis on varjumise põhimõtted.

Päästeameti peadirektori Margo Klaose sõnul jõuab ohuteavitust iga Eesti kodu postkasti füüsilise trükisena, sest selline teave peab olema kättesaadav ja arusaadav igale meie inimesele, sõltumata elektri või interneti olemasolust.

„Riik on viimastel aastatel ohuteavituse kanaleid edasi arendanud. Samuti näeme, et taas on aeg tagada, et kõikidel meie inimestel oleks olemas värsked teadmised ja oskused kriisi korral hakkama saada,“ sõnas Klaos. „Saadetavad juhised aitavad hakkama saada igas kriisiolukorras: kui oleme valmis kõige hullemaks, oleme valmis igaks kriisiks,“ rõhutas Päästeameti peadirektor.

Trükisest leiab ka koduste varude meelepea, evakuaatsioonikoti soo-

vitusliku sisu ning olulised telefoninumbreid ja veebilehed.

Ohuteavituse trüki täiendab uuendatud teabega 2022. aastal koostatud ja Eesti kodudesse saadetud „Ole valmis!“ käitumisjuhiseid. Ohuteavitust on kättesaadav neljas keeles – eesti, vene, inglise ja ukraina keeles. Päästeamet kutsab inimesi üles hoidma uut ohuteavitust trükist kohas, kust seda on vajadusel lihtne leida. Digitaalne versioon on leitav olevalmis.ee leheküljelt ning teiste riigi veebilehekülgede kaudu.

Riik kasutab ohuteavituseks erinevaid kanaleid

Riik kasutab kiireks ohuteavituseks erinevaid kanaleid ka vahendeid, mille abil võimalikult palju inimesi õigeaegselt ohu eest hoiatada. Vastavalt ohu suurusele saab riik kasutada mobiiltelefonide sõnumeid (EE-ALARM), praegu on väljaehitamisel sireenide võrgustik. Vajadusel kasutab riik ka ükselt uksele teavitamist ning alarmsõidukite valjuhääledeid. Olulist rolli täidab ohuteavitusel ka massimeedia ning internet.

„Mistahes kriisi korral on Eesti elanike esimeseks kontaktpunktiks

Häirekeskus. Lisaks kiirabi, politsei ja pääste väljasaatmisele saadame erakorraliste sündmuste ajal inimestele ka ohuteavitussõnumeid EE-ALARM ning jagame usaldusväärset teavet ja käitumisjuhiseid riigiinfo telefonilt 1247,“ selgitas Häirekeskuse kriiside ja toimepidevuse ekspert Rein Olesk.

„EE-ALARM-i ohuteavituse saamisest tuleks järgida SMSis sisalduvaid esmaseid tegutsemisjuhiseid, mis ütlevad, kuidas ohu korral oma turvalisus tagada. Lisateavet saavad inimesed riigiinfo telefonilt 1247 või veebilehelt kriis.ee,“ lisas Olesk.

Taust

6. mail algab ka üleriigiline toetav kampaania „Kriisid kuula riiki“.

Päästeamet on elanikkonnakaitse juhtasutus, mis vastutab varjumise, ulatusliku evakuaatsiooni, ohuteavituse ja inimeste kriisivalmiduse parandamise eest. Päästeameti vastutus on tagada ja kasvatada inimeste teadlikkust kriisiks valmistumisel. Samuti suurendada kohalike omavalitsuste ja sealsete kogukondade kriisivalmidust, tagada, et inimeste elu ja tervis oleks kaitsitud.

25.
MAI

Kokrok
on kinnine
pirukas, mille
sisuks saab olla
liha, seakamar,
riis munaga,
porgand,
kaalikas, peet...

Udmurtidel on
karjala piruka
moodi pirukaid,
perepetšid.
Täidiseks on
seened või
kartulipuder, liha
või kapsas,
nõges või naat,
seapekk või
-veri...
Hapusaia
taignast sisuga
perepetši
nimeks on
hoopis **mušnik**.

UDMURDI PIRUKATE VALMISTAMISE TÖÖTUBA

Hellamaa Külakeskuses
25. mail kl.13.00–15.00

Mina olen Muš Nadii, Lõuna-Udmurdimaal sündinud ja kasvanud udmurdi naine, luuletaja ja tõlk. Elan Tallinas Kalamajas ning töötan Waldorfkoolis õpetajana. Tulge ja õpime valmistama kinniseid ja avatud pirukaid traditsioonilisel viisil. Valmistame tainast, sisu, vormime, küpsetame ja sööme pirukaid. Koostamine kestab kaks tundi.

Koolitus maksab **15 eur**, elakatele ja lastele **5 eur**.

Eelregistreerimine kuni **23. maini**

email: kultuur@muhu.ee; tel: **53071949**

Riigi kultuuristipendiumid

Kultuuriministeerium ootab kuni **15. maini** ettepanekuid riigi kultuuristipendiumide määramiseks. Stipendium toetab peamiselt õpinguid välisriigis ning võimalusel kaalukaid kultuuriprojekte ja loomingulisi tellimusi. Lähemalt vt Kultuuriministeeriumi kodulehelt.

Kiire teavitus võib aidata tuvastada pakiautomaadist saadetud raha

Omniva suurendab oma logistikeskuses pakkide kontrolli, et tuvastada võimalikud rahasaadetised, mis on nende saatjatelt välja petetud. Samuti kutsume kõiki, eeskätt petturite surve pakiautomaadist oma raha teele pannud inimesi ja nende lähedasi teavitama Omniva klienditeenindust esimesel võimalusel, helistades **661 6616** ja paludes oma pakk peatada.

“Viimastel nädalatel on hüppeliselt kasvanud pettused, kus ennast politsei või muu ametiasutuse töötajana esitlev inimene survestab inimesi telefoni teel erinevatel põhjustel pakiautomaadist raha saatma või seda sinna hoiule jätma. Üheks kuritegeliku skeemi lülks on kahjuks ka meie pakiautomaadid, mistõttu anname endast parima, et inimesi teavitada, rahasaadetiste valedesse kätte jõudmist takistada ja õigel ajal sekkuda,” ütles Omniva Baltikumi logistika ja kullervõrgu juht Kristi Unt. Seetõttu rakendab logistikaettevõtte oma sorteerimiskeskuses ka senisest tihedamat pakikontrolli.

Lisaks pannakse inimestele südamele rääkida oma eakamate pereliikmete ja sugulastega, et nad oleksid sellistest petuskeemidest teadlikud ega alluks kurjategijate provokatsioonidele.

Saare maakonna 48. tantsupidu „OMA SAAR“
8. juuni 2024 Kuressaare lossihoovis

Oma saar
SAARE MAAKONNA XLVIII TANTSUPIDU

Toetajad:

Alanud on üle-eestiline käopärimuse kogumine ja käokellade loendus

Eesti Ornitoloogiaühing ja Eesti Rahvaluule Arhiiv kutsuvad inimesi üles jagama meenutusi kohtumisest käoga, uskumusi kukulinnust ning lugusid käokelladest. Käopärimuse kogumine ja käokellade loendus kestavad novembri alguseni.

„Käesoleva aasta linnuks valitud kägu on tuntud nii pesaparasiidina kui ka endelinnuna. Lisaks käo eluviiside uurimisele ja tutvustamisele tekkis meil ka huvi, millised on inimeste reaalsed kokkupuuted käoga ning millised uskumused käo kohta tänapäeval levivad,“ selgitas käopärimuse kogumise eestvedaja Elle-Mari Talivee. „Käost rääkides ei saanud me meeskonnaga üle ega ümber ka käokelladest, mistõttu lisaks tavapärasele käovaatluste kogumisele otsustasime korraldada ka käokellade loenduse,“ lisas Talivee.

Kogemuslugude ja rahvapärimuse kogumisvõistlust korraldavad Eesti Ornitoloogiaühing ja Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiiv. Mälestused kohtumisest käoga, samuti teadmised ja uskumused aasta linnust saab kirja panna veebilehel kratt.folklore.ee või saata aadressile kukulind@eoy.ee. Küsimused ja täpsemad juhised leiab aasta linnu lehel eoy.ee/kagu.

Käokellade loenduse eesmärk on teada saada, kui palju käokelli Eesti kodudes leidub ja milline on nende lugu. Oma perekonna käokella loo saab üles tähendada aasta linnu lehel oleva veebivormis või saata aadressile kukulind@eoy.ee. Täpsema teabe leiab aasta linnu lehel eoy.ee/kagu.

Nii käopärimuse kogumine kui ka käokellade loendus kestavad **3. novembrini**. Ornitoloogiaühing avaldab kokkuvõtte aasta linnu lehel ja tunnustab kaastööde autoreid detsembris Tallinnas toimuval suurel linnuõhtul.

Aasta linnu projekti veab Eesti Ornitoloogiaühing, toetab SA Keskkonnainvesteeringute Keskus.

World Council For Health Estonia korraldab **6. mail kell 15 Tallinnas Nordic Hotel Forumis pressikonverentsi**, kus arutatakse inimõiguste praegust olukorda seoses Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) ning Euroopa Liidu (EL) tervise- ja kliimapolitiikaga. Täna olukorda valgustavad nii Ühendkuningriigi parlamendiliige Andrew Bridgen kui Euroopa Liidu parlamendiliige Rob Roos, samuti Eesti poliitikud. Pressikonverents on tasuta ja avatud kõigile huvilistele. Üritus on valdavalt ingliskeelne, tagatud on sünkroontõlge eesti keelde.

HAKKAME OMETI RÄÄKIMA! RATTARETK 2024 KUTSUB ELLU:

LAPSEPÕLVE TRAUMA
TEADLIKKUSE NÄDAL 13.-19. MAI 2024

HIIMUMAA ∞ SAAREMAA ∞ PÄNUMAA ∞ LÄÄNEMAA

TULE osalema Lääne-Eesti lapsepõlvtraumateadlikkuse nädalal!
MUHUS saame kokku 14. mail.
Rattaretk START Liival turuhoone ees kell 17.30
Marsruut: Liiva- Hellamaa spordiväljak
Südmus algab Hellamaa spordiväljakul kell 18.00

Perekond loob lapse kasvatamise keskkonna ja selles on oluline osa tema hooldajate endi lapsepõlves aset leidnud sündmustel, sealhulgas nii teadvustatud kui teadvustamata traumaatilistel kogemustel. Varajane sekkumine vähendab traumakogemuse mõju kestust ja sügavust, selleks on eelkõige vajalik teadlikkuse tõus tunnuste märkamise osas – kui olemasolevad teadlikud, saame üheskoos luua muutust. Alustades rääkimist asjadest, millest lapsena vaikida tuli, saavad hingehaavad kosuma hakata ja läbi vestluste rajame ise tee traumateadliku keskkonnani.

Kodanikalgatusest sündinud rattaretk „Hoia me üksteist ja liigume koos!“ tõi 2023a. Lääne- Eestis kokku nelja maakonna omavalitsuste esindajad, ettevõtjad, teadustegijad, spordihuvilised, kogukondade liikmed ja külalised.

Lapsepõlvtraumateadlikkuse nädalal:
www.mure.ee, mure@mure.ee, tel +372 5535 773
Muhu kontakt: kultuur@muhu.ee, tel 5307 1949

Kõik kodu ja aia tarbeks!

Kuressaare Aiandus- ja Lillepäevad

Linna puhkealal, Staadioni hotelli kõrval

reedel, 24. mail kell 12-19
laupäeval, 25. mail kell 10-15

Korraldaja: AK Getmer OÜ

Liisinfo FB ja telefonil: 5187614

* Küttepuude, pelleti ja briketi müük üle Eesti. www.puu24.ee
või helista 5200093, 6000136.

Adrem Kinnisvara

www.adrem.ee

Kõige parem ülevaade Muhu kinnisvarast!
Kinnisvara vahendus ja arendus alates 2002. aastast.

Meie kontor asub nüüd uues Muhu Majas, Liiva keskuses, kus on mugav võimalus meie klientidel kaugtööstuste vormis lepinguid sõlmida.

Lauri Kolk, lauri@adrem.ee, +372 5191 2950

Allan Pajus, allan@adrem.ee, +372 56 900 411

Võta meiega julgelt ühendust, kui soovid osta-müüa!

* **Metsamaapinna** ketasadrage ettevalmistamine istutamiseks
5346 4785

info.metsaader@gmail.com

avatud

T, K, N, R, L kl 10-17.

Muhu Maja

äripindade üüriinfo

+372 5191 2950, lauri@adrem.ee

Kirikuteated

EELK Muhu Katariina kogudus

Pühapäeval, 12. mail kl 14 jumalateenistus armulauaga (pastoraadis). Ülestõusmisaja 7. pühapäev Exaudi

Pühapäeval, 26. mail kl 14 jumalateenistus armulauaga (kirikus). Kolmainupüha

Värsked teated kodulehel muhu.eelk.ee Koguduse õpetaja **Hannes Nelis**, tel. 529 1881, e-post: hannes.nelis@eelk.ee

EKNK Muhu kogudus Hellamaa Külakeskuses

Jumalateenistus 12. mail kl 18.30-20.30.

Kena Sõnumi Õhta 15. mail kl 18.30-20.30.

EAÕK

Hellamaa ülemapostlite Peetruse ja Pauluse kogudus

Reede, 3. mai - Suur Reede. Kl 18 Kristuse matmisteenistus.

Rinsi Neitsi Maria Kaasani Pühakuju kogudus

Tornimäe kirikus

Laupäeval, 4. mail kl 23.30 Ristikäik, Ülestõusmispühade keskköteenistus ja Jumalik liturgia.

Jaanikuu juubilarid ja sünnipäevalapsed

Artur Pajuniit	94 (12.6)
Laine Väli	94 (26.6)
Liilia Aulik	93 (4.6)
Hilja Schapel	93 (5.6)
Ilme Auväärt	89 (9.6)
Heldi Rand	88 (13.6)
Elle Heinla	87 (20.6)
Elma Evert	87 (23.6)
Silja Suu	84 (18.6)
Hilvi Pae	84 (23.6)
Hilda Saar	83 (14.6)
Selma Neidorf	81 (6.6)
Kalju Tuulik	81 (19.6)
Elvi Vahter	81 (28.6)
Heino Nõu	81 (29.6)
Raivo Vokk	80 (21.6)
Esta Ots	80 (26.6)
Endel Jõgi	75 (7.6)
Ivo Linna	75 (12.6)
Jaan Laaneväli	75 (24.6)
Raivo Heinat	70 (8.6)

Tõnis Tagen	70 (12.6)
Feliks Rüütel	70 (25.6)
Tiit Koel	65 (19.6)
Elo Nõu	65 (25.6)
Varju Kolk	60 (14.6)
Tõnu Timm	60 (17.6)

Palju õnne!

Märkus: kes ei soovi oma sünnipäeva avaldada, palume sellest märku anda vähemalt kaks kuud enne, kuna Muhulane avaldab igas numbris mitte algava, vaid järgmise kuu sünnipäevalapsed.

MUHU VARAHALDUSE OÜ

SINU PERSONAALNE VARAHALDUSTEENUS

• MATERJALIDE MÜÜK:	• TEEDE- JA PLATSIDE EHITUS
• HALJASTUS - JA KASVUMULD	• HALJASTUS JA NIITMINE
• LIIV, KILLUSTIK JM	• PINNASE FREESIMINE
• FEKAALIVEDU (6 M3)	• METSATÖÖD
• TRANSPORTTEENUSED	• KÜTTEPUUD
• KAEVETÖÖD	• EHITUS- JA REMONTTÖÖD
• MAHUTITE PAIGALDAMINE	• MULTILIFT KASTIDE RENT

WWW.MUHUVARAHALDUS.EE info@muhuvarahaldus.ee

Juuni Muhulase materjalid on teretulnud **1. juuni õhtuni**.

Toimetab Anu Pallas,
tel: 5228 929, e-post: muhulane@muhu.ee
Muhulane ilmub kord kuus.
Internetis www.muhu.ee/muhulase-arhiiv
Trükkinud Saaremaa Trükikoda 450 eks.
Hind 50 euro senti

IN MEMORIAM

Meie hulgast lahkusid

15. aprillil 75-aastane **Vladimir Schapel**.

27. aprillil 74-aastane **Margareta Kolk**.

Tunneme kaasa omastele!

